

zopet ne pridejo dvorni dostojanstveniki in morda še nadvojvode, kakor ve povedati neki budimpeštanski list.

Ako pa propade s predlogo, bode odstopil Wekerle. S tem se na Ogerskem precej premeni. Za njim pa pride vendar kak liberallec, ker prave konservativne stranke v zbornici ni, in civilni zakon se le za nekaj časa odloži, nikakor pa še za zmiraj ne prepreči. Govori se, da pride Hedervary. Ko bi se to zgodilo, bi mi morali reči, da so se Ogrji za jeden korak civilnemu zakonu približali. Hrvatski ban je sam z vso svojo zgovornostjo v gospodski zbornici civilni zakon priporočal. Naravno je, da bi se to, če njega pokličejo za ministerskega predsednika v Budimpešto, tako zmatralo, da je vse upiranje višjih krogov veljalo le Wekerlu, ne pa civilnemu zakonu in kak vtis bi to napravilo na zbornico velikašev. Pomisliti je, da bi tudi grof Kuen Hedervary imel mnogo lažje stališče, nego ga je imel Wekerle. Poslednji ima v gospodski zbornici mnogo nasprotnikov že zaradi tega, ker je navadni plebejec. Mnogim ogerskim velikašem nikakor ne ugaja, da je na čelu ogerske vlade mož, ki ne more kazati na veliko vrsto plemenitih prednikov. Tudi ob Košutovi smrti se je marsikaj pripetilo, ker ni vzbujalo mej ogerskimi velikaši zaupanja v ministerskega predsednika. Grof Kuen Hedervary bi taci nasprotnikov ne imel. Poleg tega je pa pomisliti, da je sedanji hrvaški ban v dobrem glasu baš pri Srbih. Gotovo je torej, da bi skušal kaj Srbov pridobiti na svojo stran.

Iz vsega je vidno, da nevarnost še ni odstranjena in da je pred vsem treba gledati, da se ohrani sloga mej katoliki in pravoslavni, to je pa le mogoče, če se opusti tisto zabavljanje proti Srbom ne le ono- temveč tudi tostran Litve. Nadejamo se, da bodo dogodki v ogerski gospodski zbornici katolike in pravoslavne, zlasti Slovane in Rumune prepričali, da je v interesu njih vere, ako so složni, ako se pa prepirajo mej seboj, pa delajo le za madjarske kalvince in pa za žide.

Politični pregled.

Naš parlament. — „Neue Revue“ je nedavno objavila članek o naših parlamentarnih razmerah, ki je sicer precej oster ali nikakor neopravičen. Ta list pravi, da naši ljudski zastopniki nikakor niso tako resni in dostojni možje, kakor volilci v pokrajinah mislijo. Senat starega Rima je napravil vtis „zboru kraljev“, v naši zbornici pa tujec nič kraljevega ne sliši in ne vidi. V dvorani ne vidi nikakega pravega zbora, ali le nekatere razstreseno sedeče ali pa po dvorani se sprehajajoče gospode. Ta čita kak list, oni piše kako pismo, tretji se pogovarja s svojim tovarišem, četrti kaj govori, kar pa nikdo ne posluša razen stenografov, ki zapisujejo. Še le ko je kako malo važno glasovanje prihitelo iz državnozbornice gostilne ali pa iz hodnikov poslanci. Več poslancev je pa tudi, ki tudi tedaj ne pridejo, in tudi priti ne morejo, ker sploh v parlament ne pridejo, temveč rajši doma pri domačem ognišči porablajo svoje dnevnice. Pri glasovanjih po imenih se kličejo imena, katerih poslancev niti najmarljivejši opazovalci našega parlamenta še niso mogli spoznati. Ko se je glasovalo o novi černovojniški predlogi, ki hudo zadeva prebivalstvo, manjkalo je nad 200 poslancev. Ko je nedavno govoril dr. Gessmann

in je Lueger zahteval, da se konstatuje sklepčnost zbornice, bilo je v zbornici celih 24 poslancev. Dr. Lueger je zaradi nesklepčnosti zahteval konec seje. Predsednik je jel zvoniti in je zvonil in zvonil, da je spravil v zbornico toliko vernih privržencev koalicije, da je rešil sklepčnost zbornice. Seveda je lepo, da se mora gospodom tako zvoniti, da izpolnijo svojo dolžnost. — Mi mislimo, da je baš ta dogodek najboljši dokaz, da je treba resno gledati, da se z volilno reformo prenovi parlament, ker je v interesu države in narodov, da taki malomarneži, ki sedaj narode zastopajo, naredo prostor resnejšim možem.

Državni zbor je vsprejel valutne predloge, potem je pa šel na počitnice. Od 353 poslancev jih je 166 glasovalo za valutne predloge, 106 zoper in 81 jih je pa manjkalo. Večina 60 glasov je majhna, in sicer tako majhne večine še ni bilo pod koalicijsko vlado. Pomislilo je, da bi velika večina od tistih, ki se niso udeležili glasovanja, bilo glasovalo proti vladi, da so mogli svobodno glasovati. Poljski in levičarski klub sta bila sklenila, da imajo vsi člani glasovati za vladne predloge, ali se pa odtegniti glasovanju. Sedaj je nam jasno, zakaj je grof Hohenwart tako pritiskal na svoj klub. Vlada se je že bala, da zgubi večino in potem bi bila se razbila koalicija. Nekateri poslanci so tudi proti svojemu prepričanju glasovali za valutne predloge, da se le koalicija ni razbila. Od slovenskih poslancev je za valuto glasoval jedino profesor Šuklje, drugi so glasovali nekateri proti njej, nekateri so se vzdržali glasovanja. Baš ponosna vlada na to zmago biti ne more, ker je le preočito pokazala, da še mej poslanci gre težko za večino za njene valutne predloge. Koliko sile je bilo treba, da se je spravila vkupe — ta bora večina. Od kluba do kluba je Plener beračil za glasove. Grof Hohenwart je porabil ves svoj vpliv, govoril je celo v zbornici, da prepreči, da jih preveč njegovih privržencev ne potegne z opozicijo.

Nemški konservativci in Mladočehi. — Pri valutni debati so nekateri Mladočehi pozivljali nemške konservativce, da naj se jim pridružijo. Posebno je dr. Kramar opozarjal nemške konservativce, da s tem, da glasujejo za valutne predloge, ne utrdijo le stališča sedanji avstrijski vladi, temveč tudi ogerski in to v času, ko papež maščuje, da bi Wekerle podlegel. Nemškoliberalni listi se norčujejo iz teh pozivov, češ, da bi bila lepa družba, če se združijo češki husiti z nemškimi ultramontanci. Hus in Loyola združena proti koaliciji bil bi lep prizor, misli „Neue Freie Presse“. Po našem mnenju pač ni nič manj čudna zveza mej nemškimi liberalci, ki pri vsaki priliki smešijo klerikalce, in mej konservativci. Sicer se pa pač nemški liberalci tudi malo boje take zveze.

Spinčičeva zadeva, o kateri se je o svojem času toliko govorilo, se baje tako poravna, da Spinčič vsled Najvišjega cesarskega sklepa dobi 1000 gld. letne pokojnine. Spinčič je izjavil, da službe več neče nastopiti.

Šlezijski Slovani. — Dne 10. t. m. je bil shod zaupnikov šleških Čehov, katerega so se udeležili dr. Hruby in dr. Stratil. Shod se je izrekel, da se naj vsi češki zastopniki združijo v jednotno in stvarno opozicijo proti koaliciji. Poleg tega se je na shodu posebno naglašalo, da morajo Čehi in Poljaki v Šleziji složno postopati, ker jih vežejo iste koristi. Zato se ne smejo pustiti dati od Nemcev razcepiti. Mi želimo, da se v Šleziji Slovani vedno ravnali po teh sklepih.

Poljaki. — Pod koalicijo je marsikaj čudnega, kar dokazuje tesni vezi Poljakov in nemških konservativcev z liberalci in prvenstvo levičarjev. Poljski listi se posebno zadnje dni pritožujejo, da poljski klub vsa svoja posvetovanja proglašajo za zaupna. Vsled tega poljski listi od kluba ničesa naravnost ne izvedo, o čem so se posvetovali. Pač pa hitro vse na drobno prinese „N. Fr. Pr.“, kakor bi bilo glasilo poljskega kluba. To je pač jasen dokaz, kako daleč so že Poljaki zamotani v zvezo z levičarji, da že dajejo prednost židovskim glasilom pred domačimi poljskim. Sedaj naj pa še kdo reče, da niso levičarji vodje koalicije.

Italija. — V poslanski zbornici razpravljali so se je zadnje dni proračun za vojsko. Vlada je bila odločno zoper to, da bi se ustreglo zahtevi in se zmanjšala vojska. Vlada je slednjič res zmagala in od vlade predlagan proračun se je odobril s 199 proti 135 glasom. Bo li imela vlada tudi tako srečo pri Soninovih finančnih predlogih, ki pridejo v kratkem na vrsto, prav dvomimo. Takrat se vladi lahko primeri, da prav pošteno pogori, kar bi bilo prej v korist gospodarstvu v Italiji nego v škodo.

Rusija. — V Peterburgu in nekaterih drugih krajih zaprli so več odličnih oseb. Policija je prišla namreč na sled precej razširjeni zvezi, ki se imenuje „prijatelji politiške prostosti“. Tej protizakoniti in skrivni zvezi pripadale so prav odlične osebe, mej temi več državnih uradnikov, profesorjev, zdravnikov in več dijakov. Tuji listi so vsi vprek zagnali krik, da je to nihilistiška zarota. Imajo li napominani „prijatelji politiške prostosti“ kaj sličnega z nihilisti, pokazala bo preiskava.

Srbija. — Radikalni centralni odbor sklenil je prirediti 17 javnih shodov po raznih krajih dežele, na katerih se naj bi slovesno protestovalo proti ukazu kvaljevemu, s katerim se njegovim starišem zopet podeljujejo stare pravice. Ni pa gotovo, če še vlada te shode dovolila.

Anglija. — Te dni razpravljali so se je v poslanski zbornici državni proračun. Vlada se je že bala, da proračun ne bode dovoljen. Nasprotna konservativna stranka je celo s popolno gotovostjo računala na to, da se vladi ne dovoli proračun. Toda vladni nasprotniki so se prerano veselili. Proračun je bil sprejet z večino 14 glasov. Rosebery je izjavil, da ostane na krmilu, če dobi le dva glasova večine. Razmerje mej obema strankama na Angleškem ima torej, kakor je razvidno iz tega glasovanja, skoro ravnotežje.

Turčija in Bolgarija. — Ugodna rešitev šolskega vprašanja za Bolgare v Makedoniji je Stambulova toli ohrabila, da je pričel delati na to, da se napravi defenzivna zveza mej Turčijo in Bolgarijo. Vladno glasilo bolgarsko je že priobčilo načrt taki zvezi. Odpravila bi se carinska meja mej Turčijo in Bolgarijo; častniki in uradniki turški in bolgarski, bi lahko se zamenjavali in druge enake stvari. Stambulov misli, da bi s to zvezo pridobil Turčije za to, da bi priznala Koburžana. Bo li to šlo, ne vemo.

Obrtnija.

Kranjski odposlanci pri obrtni enketi na Dunaji.

(Dalje.)

11. vprašanje. a) Se li naj v trgovini z rokodelskimi izdelki naredi na blagu vidno, kacega dela da je?

b.) Se li naj trgovina z rokodelskimi izdelki naveže na posebno koncesijo?

c.) Se li naj pridržuje izključno rokodelcem?

Izvedenec Šturm: Jaz sem za to, da naj bode obvezno zaznamovanje na obrtnih izdelkih, čegavega dela da so.

Izvedenec Regali: Jaz sem tudi za to. Prepusti naj se pa dotični zadrugi, da odloči, ali bodi za trgovino z rokodelskimi izdelki treba posebnega dovoljenja, ali naj se pa pridrži samo rokodelcem.

Drugi izvedenci so se strinjali s tem.

12. vprašanje. Se li naj ponujanje blaga od kraja do kraja (§ 60 obrtnega reda) kakor do sedaj dovoli, alinaj se prepove ali omeji, nakertero blago naj se omeji?

Izvedenec Regali: Tako ponujanje blaga naj se popolno odpravi, izjema naj se dovoli le za hišne industrijo.

Drugi izvedenci temu pritrdijo.

13. vprašanje. Se li naj dovoli imeti kakemu obrtnemu podjetju neomejeno število prodajalnic?

Izvedenec Regali: Človek bodi zadovoljen, da more živeti na enem kraju. Zadostuje, ako ima na enem kraju podjetje. Če mu je premajhno, naj je poveča na dotičnem kraju. Podružnice naj se nikomur ne dovolijo, tudi jedna sama ne.

Izvedenec Supančič: Jaz bi osnove podružnic popolnoma ne omejil, temveč bi se pri tem ravnal po velikostimesta. Zakaj ne bi v velikem mestu obrtnik, ki veliko izdeluje, ne smel imeti jedne podružnice? Torej glavno podjetje in podružnico, pa le v večjih mestih.

Načelnikov namestnik: In sme li kdo v kakem drugem mestu osnovati podružnico?

Supančič: Jaz bi bil proti temu. Če že ni podobnega podjetja, odloči naj potem zadruga.

Izvedenec Tuma: Jaz temu pritrujem, da se dovoli le jedna podružnica. Kake posledice da ima, ako se dovoli več podružnic, se je videlo pri mödlinški čevljarski tovarni.

Izvedenec Šturm: Nobene podružnice naj se ne dovolijo. Če ni kacega podjetja, naj se pa osnuje. Kdor ga še nima, naj začne. Se bode že kdo dobil.

Poslanec Adamek: Tako obče vprašanje se vendar vzeti ne more. Vsaj so vendar podjetja, ki ne delajo konkurence nobenemu obrtu. Misli li gospod izvedenec, da bi n. pr. velika tvrdka Filip Hass in sinovi v Avstriji ne smeli imeti nobene podružnice? Morda on misli, da s svojimi podružnicami dela konkurenco malemu obrtu, ali morda ne pomisli, če se to prepove, da se s tem na stežaj odpro vrata inozemski konkurenci? Gospodje imajo vedno le na oblačilne trgovine pred očmi, ki so tako pripravile podružnice ob veljave. Tako sploh se pa stvar izpeljati ne da.

Šturm: Jaz zastopam le rokodelske obrte, o drugih strokah pa ne morem govoriti.

Izvedenec Kunc: Jaz moram pred vsem omeniti, da bi se vprašanje moralo glasiti za rokodelske obrte, ako se vpraša rokodelca. Izdelava preprog ni rokodelski obrt in kar v rokodelstvu ne spada, o tem nečemo govoriti. Jedna podružnica naj se dovoli tudi v kakem drugem mestu, pa ne brez števila. Rokodelec ne snuje podružnic, to bi nas ne omejevalo.

Načelnikov namestnik: Tvrdka Thonet smela bi torej si osnovati le jedno podružnico?